

Het Gronsvelder Klumpke

In 1985 is in *Grueles*, het blad van de historische vereniging van het Limburgse dorp Gronsveld, een artikel gewijd aan de fruitteelt in dit dorp. Hieruit is het volgende hoofdstuk over het Gronsvelder Klumpke, in Gronsveld Groéselder Kleumpke genaamd, overgenomen. Verteld wordt hoe het Gronsvelder Klumpke als mutant van de Eysdener Klumpke is gevonden.

De familie Bouchoms (Pieterke) had vroeger in de 'Daor' (nabij de 'Pryjekoûl') een groot weiland in pacht. In het jaar 1901 zijn er in dit weiland ongeveer 400 hoogstam fruitbomen aangeplant, waaronder: Eijsdener Kleumpkes, Rambours, Bellefleure en Sjerrenette (Sterappel). Met name de soort Rambours, uit Frankrijk afkomstig, was van zeer slechte kwaliteit en moest derhalve 'gegröffeld' (geënt, of geoculeerd) worden. Omdat het Eijsdener Klumpke in die tijd (1917-1920) een kwalitatief hoog gewaardeerde appel was, heeft 'Janseke van de Sjlachter' (broer van Nikkela Jansen) de Rambours geënt met enten van het Eijsdener Klumpke. Deze enten hadden vier knoppen (oüge), waaruit vier nieuwe takken groeiden. Meester Claessens maakte Bèr Bouchoms erop attent dat er aan een boom kleumpkens groeiden die veel roder van kleur waren dan de doorgaans grijzere Eijsdener Kleumpkes. Het merkwaardige was dat slechts aan een tak deze (nieuwe) bloedrode appels groeiden, terwijl de overige appels alle kenmerken van het Eijsdener Klumpke vertoonden. Een echte verklaring is nooit gegeven, maar men houdt het op een spontane mutatie, een speling van de natuur. Vooral door de mooie rode kleur zou deze 'nieuwe' appel op de markt zeker een kans maken. In overleg met Ir. Van der Kroft (Rijkslandbouwconsulent) werd aan de nieuwe appelsoort een officiële naam gegeven. Men heeft nog gedacht aan 'Bouchoms Kleumpke' en 'Daor Kleumpke', maar mede op aandringen van Pieterke werd de appel uiteindelijk

'Groéselder Kleumpke' gedoopt. Later heeft zijn zoon Bèr een aantal bomen in een weiland op de 'Broonkweg' (bij de molen, richting Cadier en Keer) 'hergröffeld' met enten van het Groéselder Klumpke. Er werden steeds enten gebruikt van takken, die diep donkerrode appels droegen. De resultaten waren erg bevredigend. Door meester Claessens zijn later vele enten van het Groéselder Klumpke overgebracht op andere bomen en steeds brachten de bomen rode appels voort die in smaak en houdbaarheid constant bleven.

Een bijzonder voorval in de appelwei aan de Bronkweg wil ik u niet onthouden. In de oorlog viel er namelijk een granaat in dit weiland. Door de explosie sloeg een onderste tak van een Groéselder Klumpke volledig weg. Merkwaardig genoeg groeiden na dit voorval aan de bovenste tak van deze boom opnieuw Eijsdener in plaats van Groéselder Kleumpkes. Dit toch wel bijzondere voorval trok destijds veel bekijks. Volgens Ber Bouchoms zou de gedeeltelijke onderbreking van de sapstroom in de onderste tak de oorzaak van de spontane mutatie kunnen zijn. Het Groéselder Klumpke (ook Rood Klumpke of Sabot de Gronsveld genaamd) heeft naast zijn afwijking in kleur, een iets hogere vorm dan de Eijsdener Kleumpkes. Verder zijn er geen

waarneembare verschillen tussen beide soorten. De naam 'Kleumpke' hebben beide soorten te danken aan hun knobbelvormige vergroeiing ('t kleumpke) aan de steel (zie foto).

Door de economische en praktische voordelen van de laagstam voor de fruitteeler, verdwenen (en verdwijnen) de meeste hoogstambomen, waaronder ook de kleumpkes. Toch zijn er nog enkele telers die niet alle kleumpkes gerooid hebben en de appels nog aanvoeren op de traditionele 'Kerstveilingen' te Gronsveld (o.a. Toine Jacobs uit Oost-Maerland). Tijdens deze veilingen stelen de Groéselder Kleumpkes nog altijd de show en op de appels wordt vaak het hoogste bod gedaan. Volgens vele erkende fruitkopers is het Groéselder Klumpke nog steeds een delicatessen. Niet iedereen zal het bekend zijn dat het Groéselder Klumpke nog altijd te koop is bij de boomkweker in de buurt. Wanneer u, en ik denk hierbij vooral aan particulieren, nog een geschikt plekje in de tuin of wei onbenut heeft, stel ik u voor: "plaant e Groéselder Klumpke".

Pim van de Weerdt

In: *Uitgave van de stichting 'GRUELES'*, september 1985, 5e jaargang nr. 3, p. 127-129.